

A TANTÁRGY ADATLAPJA

Demográfia és népeségszociológia

Egyetemi tanév: 2025-2026

1. A képzési program adatai

1.1 Felsőoktatási intézmény	Babes-Bolyai Tudományegyetem
1.2 Kar	Szociológia és Szociális Munkaképző Kar
1.3 Intézet	Magyar Szociológia és Szociális Munka Intézet
1.4 Szakterület	Szociológia
1.5 Képzési szint	Alapképzés
1.6 Szak / Képesítés	Antropológia
1.7 Képzési forma	Nappali

2. A tantárgy adatai

2.1 A tantárgy neve		Demográfia és népeségszociológia				A tantárgy kódja: ALM1504	
2.2 Az előadásért felelős tanár neve				Prof. Univ. Dr. VERES Valér			
2.3 A szemináriumért felelős tanár neve				Prof. Univ. Dr. VERES Valér			
2.4 Tanulmányi év	III	2.5 Félév	5	2.6. Értékelés módja	Vizsga	2.7 Tantárgy típusa	Kötelező

3. Teljes becsült idő (az oktatási tevékenység féléves óraszám)

3.1 Heti óraszám	4	melyből: 3.2 előadás	2	3.3 szeminárium/labor	2
3.4 Tantervben szereplő össz-óraszám	56	melyből: 3.5 előadás	28	3.6 szeminárium/labor	28
A tanulmányi idő elosztása:					óra
A tankönyv, a jegyzet, a szakirodalom vagy saját jegyzetek tanulmányozása					30
Könyvtárban, elektronikus adatbázisokban vagy terepen való további tájékozódás					20
Szemináriumok / laborok, házi feladatok, portofóliók, referátumok, esszék kidolgozása					30
Egyéni készségfejlesztés (tutorálás)					10
Vizsgák					4
Más tevékenységek:.....					0
3.7 Egyéni munka össz-óraszám	94				
3.8 A félév össz-óraszám	150				
3.9 Kreditszám	6				

4. Előfeltételek (ha vannak)

4.1 Tantervi	-
4.2 Kompetenciabeli	-

5. Feltételek (ha vannak)

5.1 Az előadás lebonyolításának feltételei	-
5.2 A szeminárium / labor lebonyolításának feltételei	• Videoprojektor, internet kapcsolat

6.1 Elsajátítandó jellemző kompetenciák

Szakmai kompetenciák	C1. Szociológiai kutatások megtervezése és kivitelezése (adatgyűjtés, feldolgozás) szervezetekben és közösségek körében, kultúra- és piackutatás stb. C2. Adatállományok és adatrendszerek kezelése C3. Társadalmi problémák vizsgálata, közpolitikai stratégiák és szociális politikák alkalmazása
Transzverzális kompetenciák	- A szorgalmas, hatékony, pontos munkavégzésre irányuló stratégiák alkalmazása, valamint a személyes felelősségvállalás az eredményekért, a szakmai etikai kódex elveinek, normáinak és értékeinek alapján; - A csoportos kapcsolattartás technikáinak alkalmazása, empatikus interperszonális kommunikációs képességek és a csapatmunkában megkívánt szerepek vállalása; - Az információforrások és a szakmai képzést támogató kommunikációs eszközök (internetes portálok, szakterületi szoftveralkalmazások, adatbázisok, online kurzusok stb.) hatékony használata román nyelven és egy nemzetközi forgalomban lévő idegen nyelven egyaránt; - Egy nemzetközi forgalomban lévő idegen nyelv használata a szakirodalom tanulmányozásához, tudományos szövegek megírásához és a kutatási eredmények nemzetközi közönség előtti bemutatásához.

6.2. Tanulási eredmények

Ismeretek	A hallgató ismeri...
Képességek	A hallgató képes...

Felelősség és önállóság	A hallgató képes önállóan dolgozni...
------------------------------------	---------------------------------------

7. A tantárgy célkitűzései (az elsajátítandó jellemző kompetenciák alapján)

7.1 A tantárgy általános célkitűzése	A jelenkori demográfiai események és problémák megismerése és elemzése Románia, az erdélyi magyarság, Európa viszonylatában valamint világviszonylatban
7.2 A tantárgy sajátos célkitűzései	- A hallgatók beavatása a népességszociológia és demográfia sajátos fogalomrendszerébe és módszertanába - A hallgatók adatkeresési, hozzáférési, kiválasztási, értelmezési, feldolgozási, rendszerezési és kommunikációs képességeinek fejlesztése - Empirikus dolgozat elkészítéséhez szükséges készségek fejlesztése - A népesedési problémákkal kapcsolatos társadalmi érzékenység kifejlesztése

8. A tantárgy tartalma

8.1 Előadás	Didaktikai módszerek	Megjegyzések
I. A demográfia és a népességszociológia meghatározása, bevezető fogalmak	- előadás, interaktív elemekkel - problematizálás	
II. Az adatforrások típusai. A modern népszámlálások története és ismérvei	- előadás, interaktív elemekkel - problematizálás	
III. Népesedéselméletek. A demográfiai átmenet elméletei. A demográfiai átmenet Romániában és Erdélyben	- előadás, interaktív elemekkel - problematizálás	
IV. Népesség száma és összetétele. Alapfogalmak. A föld népességének száma és összetétele. A népességszám vizsgálata a modern népszámlálások előtt. Népesség száma és összetétele Romániában és Erdélyben a modern népszámlálások és a népesség regisztrációja alapján.	- előadás, interaktív elemekkel - problematizálás - modellálás - példákon keresztül történő szemléltetés	
V. A születések, termékenység fogalmai és mutatói. A születésszám és a családtervezés alakulásának globális és európai tendenciáiról	- előadás, interaktív elemekkel - problematizálás - modellálás - példákon keresztül történő szemléltetés	

VI. A születésszám és termékenység alakulása Romániában és Erdélyben	• előadás, interaktív elemekkel • problematizálás • modellálás példákon keresztül történő szemléltetés	
VII. A halandóság alapfogalmai és egyszerű mutatói. A nyers halálozási arányszám, a természetes szaporodás és a csecsemőhalandóság nemzetközi kontextusban	• előadás, interaktív elemekkel • problematizálás • modellálás példákon keresztül történő szemléltetés	
VIII. A halandósági tábla és a várható átlagos élettartam fogalma. Rövidített halandósági tábla.	• előadás, interaktív elemekkel • problematizálás • modellálás példákon keresztül történő szemléltetés	
IX. A halandósági viszonyok alakulása és tendenciái: a várható élettartam alakulásának globális és európai tendenciái; a halandóság sajátosságai Romániában és Erdélyben	• előadás, interaktív elemekkel • problematizálás • modellálás példákon keresztül történő szemléltetés	
X. A házasságkötések demográfiai fogalmai és mérésének mutatói. A házasságkötési kedv csökkenésének elméleti magyarázatai.	• előadás, interaktív elemekkel • problematizálás • modellálás példákon keresztül történő szemléltetés	
XI. A házasság megszűnése, a házasságkötések és válások számának alakulása	• előadás, interaktív elemekkel • problematizálás • modellálás példákon keresztül történő szemléltetés	
XII. A népesség vándormozgalmának alapfogalmai és mutatói. A nemzetközi vándorlás magyarázó elméletei	• előadás, interaktív elemekkel • problematizálás • modellálás példákon keresztül történő szemléltetés	
XIII. A román állampolgárok és az erdélyi magyarság nemzetközi vándorlásának sajátosságai.	• előadás, interaktív elemekkel • problematizálás • modellálás példákon keresztül történő szemléltetés	
XIV. A belső vándorlás trendjei Romániában.	• előadás, interaktív elemekkel • problematizálás • modellálás példákon keresztül történő szemléltetés	
Könyvészet		

Andorka Rudolf: Gyermekszám a fejlett országokban 70-120
Klinger András: Demográfia, KSH, Budapest 1997.
Muresan C.: Evolutia demografică a României, Mortalitatea, 139-160 (a Romániai halandóság alakulása)
Rotariu T.: Demografice și sociologia populației, Polirom, 2004.
Rotariu T-Dumănescu L.-Hărăguș M.: Demografia României, Polirom, 2017.
Spéder Zs-Kapitány B (ed.) Demográfiai portier, KSH-NKI, Budapest, 2018
Veres Valér: Demográfia és népeségsszociológia. Presa Univ. Clujeană, Cluj, 2006
Veres Valér: Népeségsszerkezet és nemzetiség. Presa Univ. Clujeană, Cluj, 2015
Veres V. Az erdélyi magyarok demográfiai változásainak három évtizede: fókuszban a természetes népmozgalom és az előregedés, Erdélyi Társadalom (2023). 21 (2) 9-41.
Van de Kaa: A második demográfiai átmenet elmélete Európában. Web 8-9/2001
Trebici, Vl.: Demografia, Nupțialitatea în România ,188-199.

8.2 Szeminárium / Labor és szakirodalom

Didaktikai módszerek

Megjegyzések

I. Bevezető fogalmak, óramegbeszélés
A szemináriumi dolgozat elkészítésének szempontjai
II. Demográfiai adatforrások tanulmányozása:
Népszámlálási kötetek, Statisztikai és Demográfiai Évkönyvek ismertetése,
elektronikus adatforrások használata
III. Népesedésméletek és kritikái
J. Richtariková: Második demográfiai átmenet zajlik Kelet-Európában?
Régió, 1/2001, R
Melegh Attila – Őri Péter (2003): A második demográfiai átmenet elmélete.
In: Spéder Zsolt (szerk.): *Család és népesség – itthon és Európában*. Budapest,
KSH NKI – Századvég. p.495–523.
IV. A népesség számának alakulása, népesség növekedése és népsűrűség
Kiziak et al: Demográfiai kiegyensúlyozatlanság: Szubszahara-Afrika a világ
népesedési irányával szemben halad, <http://afrika.csaladtervezes.eu>, El.
Kaiser Ferenc A túlnépesedés és globális biztonsági kihívásai. In
Biztonságpolitika (El.)
Kapitány Balázs: Kárpát-medencei népszámlálási körkép, Demográfia, 2013.
56. évf. 1. szám, 25–64. (El)
Venczel József: Székely népfölösleg, In: Erdélyi föld, erdélyi társadalom,
101-122, Pl, R
*Románia népességszáma és összetétele a XX.-XXI. századi népszámlálások
alapján, megyei és helyi szinten – adatbázisok és internetes elérhetőség*
V. Születések, termékenység empirikus vizsgálata
A születések számának mérése, gyakorlatok
Kamarás Ferenc: A termékenység alakulása és befolyásoló tényezői in:
Népesedés és népességpolitika
(<http://www.c3.hu/scripta/szazadveg/16/kamaras.htm#jegyzet>)
Ghețău, V.: *Evoluția fertilității în România, Viziunea longitudinală ...*, 1997,
31-40. (El)
Spéder Zs- Veres V: Gyermekvállalási szándékok, családnagyság . In:
Párhuzamok, 2009, 75-86
Spéder Zs- Kapitány B: Gyermek, vágyak és tények (Gyermekvállalási
szándék és gyakorlat), Műhelytanulmány KSH NKI, 2012, 69-84 old
Gyurgyik L -Kiss T. Születésszámok és a termékenység alakulása 1992–2007
között, In: Párhuzamok és különbségek 2010.76-84.

- bemutatás közös értékelése
- irányított megfigyelés
- magyarázat
- szemléltetés
- csoportmunka komparatív elemzés

S. Molnár Edit: Házasságon kívüli születések a XX. század utolsó évtizedében. In: Népesedés és népességgpolitika 65-85 Kovács Sarolta V. Gyermekvállalás és munkakerőpiac/ családtervezés (HR) Blaskó Zsuzsa Három évig a gyermek mellett – de nem mindenáron. A közvélemény a kisgyermekes anyák munkába állásáról, In: A családi értékek és a demográfiai magatartás változásai (szerk Pongrácz T.) KNH-NKI, 2011/1. (El) Drjenovszky Zsófia: Szülési szabadság hosszának vizsgálata az első gyermek vállalását követően, Szociológiai Szemle 2009/3, 116–146 (El) Forray-Cserti et al A cigány- roma fiatalok munkaerőpiaci esélyei, PTE, Pécs, 2007 (nevtud.btk.pte.hu/files/tiny_mce/Romologia/Kutatas%20.../tanulmany.doc) Haragus, Mihaela: Early motherhood in Romania: associated factors and consequences, Revista de cercetare si interventie sociala, 2011, vol. 32, pp. 63 – 85 (El) VI. Családtervezés, abortuszpolitika, munkaerőpiac () <i>Születésszabályozás: ösztönző politikák és egyéni fékek?</i> <i>Abortusz-statisztikák elemzése</i> G. Kligman: Politica duplicității (Abortuszpolitika története Romániában), 58-82, MWK Libor Stloukal: A közép- és kelet-európai „abortusz kultúra” megértése, Régió, 1/2001, R Haragus, Mihaela: Early motherhood in Romania: associated factors and consequences, Revista de cercetare si interventie sociala, 2011, vol. 32, pp. 63 – 85 (El) VII. Halandóság, halálozások és egészségi állapot <i>A halandóság egyszerű mutatóinak kiszámítása, gyakorlatok</i> •Bálint Lajos – Kovács Katalin: Halandóság (A várható élettartam növekedésének lassulása a különböző európai országokban) Demográfiai Portré 2021. 183-209 •Boros Julianna – Gárdos Éva – Kovács Katalin: Egészségi állapot. Demográfiai Portré 2021.139-156. •Elekes Zsuzsanna - Paksi Borbála: A magyar lakosság ital fogyasztási szokásai (El) •KOVÁCS KATALIN – BÁLINT LAJOS: Halandóság, Demográfiai portre 2018 149-172 (El), •Rotariu Traian: Demografie și sociologia populației. 2004, Inegalitatea șanselor în fața morții, 157-172. KK VIII. A halandósági tábla elkészítésének módja <i>Gyakorlatok: rövidített halandósági tábla készítése, a születéskor várható átlagos élettartam meghatározása</i> IX. A születéskor várható átlagos élettartam eltérései, halálokok <i>Gyakorlatok. Időszakos tudásfelmérés</i> Daróczy Etelka: A várható élettartam Magyarországon európai összehasonlításban. In: Család és népesség – itthon és Európában 281-318 MWK KOVÁCS KATALIN – BÁLINT LAJOS: Halandóság, Demográfiai portre 2018 149-172 (El)		
---	--	--

Rotariu Traian: Demografie și sociologia populației. 2004, Inegalitatea șanselor în fața morții, 157-172. KK X-XI.A házasság, az élettársi kapcsolat és a válás szocio-demográfiai és munkaerőpiaci kontextusa <i>Gyakorlatok: a házasságkötések és válások mutatóinak kiszámítása</i> Bukodi Erzsébet: A házasság és az élettársi kapcsolat közötti választást meghatározó tényezők. In: Család és népesség- Itthon és Európában (szerk. Spéder), 168-192, MWK Pilinszki Attila, A munka és a párkapcsolati instabilitás összefüggése, <i>Kultúra és közösség</i>, 2015/I. (http://www.kulturaeskozsoseg.hu/pdf/2015/1/04.pdf) Pongrácz Tiborné A Párkapcsolatok jellegzetességei Erdélyben és Mo-n. In: Párhuzamok 2009. MWK, El. Spéder Zs – Kiss T: A családalapítás változó gyakorlata. Párkapcsolatok és gyermekvállalás kohorszspecifikus metszetben (Magyaró. és Erdély). In: Párhuzamok, 2009, 59-71 Rotariu-Voineagu (2012) Flexibilitatea pieței muncii și reconcilierea cu viața personală, Grupuri vulnerabile. In: Inerție și schimbare, 64-72 (El) Horváth István: Az etnikailag vegyes házasságok az erdélyi magyar lakosság körében, 1992-2002. In: Népesedési folyamatok az ezredfordulón (Kiss T, szerk.): Konferencia-kiadvány, 2004. MWK (El) XII. A nemzetközi vándorlás trendjei Európában <i>Gyakorlatok: a belső és a nemzetközi vándorlás demográfiai mutatóinak kiszámítása</i> J. Salt: Az európai migrációs térség, Régió, 1/2001, R Horváth I.: Az erdélyi magyarság vándorlási vesztesége 1987-2001 között. In: Népesedési folyamatok az ezredfordulón Erdélyben, Konferencia-kiadvány 2004 61-90, MWK Gödri Irén: Etnikai vagy gazdasági migráció? Az erdélyi magyarok kivándorlását meghatározó tényezők az ezredfordulón. Erdélyi Társadalom 1/2004. MWK XIII. A demográfiai előrejelzések sajátosságai, nepesedéspolitika Hablíček L. – Tóth Pál Péter – Veres Valér : A kárpát-medencei magyarság demográfiai helyzete és előreszámítása. Kutatási Jelentések 78/2005, 71-90. Ghetau V: Declinul demografic al României: ce perspective? Sociologie Românească, Volumul II, Nr. 2, 2004 (El) Rotariu T—Mezei E.: Ipoteze privind evoluția viitoare a populației și rezultatele proiectărilor In: Inerție și schimbare, 18-27 (2012). Kiss Tamás: Erdélyi magyarok népesség előrejelzése in ErdélyStat vagy: . Népesedési perspektívák. Egy regionálisan bontott előreszámítás főbb következtetései In: Gyurgyik-Kiss: Párhuzamok és különbségek 2010(El) Tárkányi Ákos: Népesedéspolitika Nyugat- és Észak-Európában. N-n Ioan Mărginean: Oportunitatea politicilor demografice in România. CALITATEA VIETII, XII, nr. 1-4, 2000, p. 3-6., www.iccv.ro/romana/revista/rcalvit/pdf/cv2000.1-4.a01.pdf (El) XII.-XIII. Humán erőforrás és munkaerőpiac		
--	--	--

Juhász István –Matiscsákné Lizák Mariann, Esélyegyenlőség a munka világában , In: Emberi erőforrás-gazdálkodás,, Eszterházy K.F, 2016. 32-50 (http://mek.oszk.hu/14100/14112/pdf/14112.pdf) Kertesi Gábor Varga Júlia: Foglalkoztatás és iskolázottság Magyarországon, Budapesti Munka-Gazdaságtani Füzetek BWP. 2005/1 (El) Tóth I. Gy. et al. A magyar társadalom felkészültsége az Európai Unió csatlakozásra (Gazd. aktivitás, foglalkoztatottság és munkaerőpiaci felxibilitás), IFM Humán Erőforrás Háttér tanulmányok, Budapest, 2003. 21-41 p. (El) Geambaşu Réka: Nemek közötti egyenlőtlenségek Erdélyben és Magyarországon a 21–44 év közötti népesség körében, In: Spéder-Veres-Monostori-Pongracz: Párhuzamok... 243-274 (El) Palicica, Laura Ioana - Maria Palicica: Resursele umane și pregătirea forței de muncă din mediul rural (Modele și submodele demografice) Editura ORIZONTURI UNIVERSITARE, Timișoara, 2005 pag. 134-139 XIV. Dolgozások bemutatása, értékelése		
---	--	--

9. Az episztemikus közösségek képviselői, a szakmai egyesületek és a szakterület reprezentatív munkáltatói elvárásainak összhangba hozása a tantárgy tartalmával.

A román Országos Statisztikai Intézet (INS) és az EUROSTAT módszertana,

10. Értékelés

Tevékenység típusa	10.1 Értékelési kritériumok	10.2 Értékelési módszerek	10.3 Aránya a végső jegyen
10.4 Előadás	A vizsgaidőszakban a záróvizsga részei: egy rövidebb elméleti kérdés kifejtése, néhány demográfiai alapfogalom meghatározása kőplete, egy szemináriumi szakirodalom összefoglalása	Szóbeli	70%
10.5 Szeminárium / Labor	Szemináriumi aktivitás		30%
	Szakirodalmi olvasmány bemutatása, tartalom előadásmód	A bemutatás minősége	
	Empirikus dolgozat tartalma, pontosság, értelmezés, teljesség	Szemináriumi dolgozat tartalmi értékelése	

10.6 A teljesítmény minimumkövetelményei

- A hallgatók az előadások és szemináriumok min. 50%-án részt kell vegyenek a vizsára álláshoz. - A vizsga teljesítéséhez a hallgatónak legalább 5 pontot kell szereznie a maximális 10 pontból. - A másolás vagy különböző forrásokból való szabálytalan kompilálás maga után vonja a vizsgáról való kizárást illetve a házi feladatok-referátumok semmisnek nyilvánítását. - A 10-ből 5 pont megszerzése szükséges az átmenő jegyhez.

11. SDG ikonok (Fenntartható fejlődési célok/ Sustainable Development Goals)¹

Kitöltés dátuma:

28. 04. 2025

Előadás felelőse:

Dr. VERES Valér

Szeminárium felelőse:

Dr. VERES Valér

Az intézeti jóváhagyás dátuma

06. 05. 2025

Intézetigazgató:

Dr. LÁSZLÓ Éva

¹ Csak azokat az ikonokat tartsa meg, amelyek az [SDG-ikonoknak az egyetemi folyamatban](#) történő alkalmazására vonatkozó eljárás szerint illeszkednek az adott tantárgyhoz, és törölje a többit, beleértve a fenntartható fejlődés általános ikonját is – amennyiben nem alkalmazható. Ha egyik ikon sem illik a tantárgyra, törölje az összeset, és írja rá, hogy „Nem alkalmazható”.